

Nr 356.

Godkänd av första kammaren den 13 juni 1917.

Godkänd av andra kammaren den 13 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser mot oskäligen pris under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden ävensom en i ämnet väckt motion.

(Lagutskottets utlåtande nr 65.)

Till Konungen.

Genom en den 19 maj 1917 dagtecknad proposition, nr 367, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag med vissa bestämmelser mot oskäligen pris under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

I sammanhang med denna proposition har riksdagen till behandling förehaft en i anledning av densamma inom riksdagen väckt motion, däruti hemställts, att även utsädesspannmål måtte upptagas bland de uti 2 § i lagen angivna varor.

Riksdagen har i huvudsak godkänt det i propositionen innefattade lagförslaget, men har vidtagit ändringar i vissa detaljfrågor, varom riksdagen får hänvisa till vad nedan anföres.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 14 saml. 117 häft. (Nr 356—357.) 1

2 §.

I likhet med vad i motionen yrkats finner riksdagen, att förevarande lag bör omfatta jämväl utsädesspannmål. Riksdagen håller ytterligare före, att utsäde av vad slag som helst bör komma under lagen. Visserligen kan det icke anses uteslutet att föra utsädesspannmål under lagens bestämmelser om livsmedel, men då full tydlighet har sina fördelar och det som sagt torde vara önskligt, att varje slag av utsäde, även där detsamma icke kan betecknas såsom livsmedel, kommer under lagens stadganden, har riksdagen i 2 § insatt ordet »utsäde». Riksdagen vill framhålla, att denna komplettering icke kan, vid jämförelse mellan förevarande lag och maximiprislagen, där ordet utsäde icke återfinnes, föranleda till det antagande, att utsäde av vad slag som helst icke skulle falla under maximiprislagen.

12 §.

Riksdagen har ansett, att angivare icke bör tillerkännas andel i böterna, samt att åklagarens andel bör begränsas till en tredjedel, dock högst femtusen kronor.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen tillkännagiva, att riksdagen, som icke kunnat bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition i oförändrat skick, för sin del antagit följande

Lag

med vissa bestämmelser mot oskäligen pris under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden skola, under den tid Konungen förordnar, de i 2—12 §§ upptagna bestämmelserna äga tillämpning.

2 §.

Den, som vid avyttring av livsmedel, vara, som är avsedd att genom sin förbränning alstra värme eller ljus, beklädnadsvara eller annan

dylik för människors uppehälle erforderlig förnödenhet eller ock foder för kreatur eller gödningsämnen *eller utsäde* tager eller betingar sig vederlag, som han insett eller bort kunna inse vara med hänsyn till föreliggande omständigheter uppenbart oskäligt, straffes med böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller med fängelse från och med en månad till och med ett år.

Samma lag vare, där någon utbjuder sådan vara till avyttring mot vederlag, som nyss är sagt.

Såsom vederlag skall anses värdet av alla för varan tagna, betingade eller fordrade förmögenhetsförmåner, ändå att de till döljande av vederlagets verkliga storlek upptagas såsom förmåner, vilka gärningsmannen i annat avseende tagit, betingat sig eller fordrat.

3 §.

Undanhåller den, som för avyttring tillverkat, framvunnit eller annorledes förvärvat vara, som i 2 § sägs, varan från avyttring under sådana omständigheter, att undanhållandet, ensamt eller i förening med dylikt förfarande av andra, medför uppenbar fara för oskäligen stegring av priset vid varans övergång till förbrukaren, varde, där han insett eller bort kunna inse faran, straffad med böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller med fängelse från och med en månad till och med ett år.

Vad nu är stadgat skall icke gälla, där Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar för visst fall eller i därom utfärdad kungörelse meddelat tillstånd att lägga vara å lager.

4 §.

Köper någon för avyttring eller förvärvar han eljest såsom mellanhand vara, som i 2 § sägs, och sker det under sådana omständigheter, att åtgärden, ensam eller i förening med dylikt förfarande av andra, medför uppenbar fara för oskäligen stegring av priset vid varans övergång till förbrukaren, varde, där han insett eller bort kunna inse faran, straffad med böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor eller med fängelse från och med en månad till och med ett år.

5 §.

Idkar enskild person, bolag eller förening såsom mellanhand, yrkesmässigt eller annorledes, handel med vara, som i 2 § sägs, och finnes

denna verksamhet, ändå att den icke innefattar brottsligt förfarande, varom i 2, 3 eller 4 § förmåles, motverka det allmännas åtgärder beträffande folkhushållningen, äge Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar förbjuda den enskilde, bolaget eller föreningen att idka handel med sådana varor, som i 2 § avses, i vidare mån än som erfordras för avyttring utan onödigt dröjsmål av vara, vilken förvärvats före förbudets delgivning. Å den, som meddelat förbudet, skall ankomma att vidtaga erforderliga åtgärder för övervakning av avyttringens behöriga gång.

Bryter någon mot delgivet förbud, straffes med fängelse från och med en månad till och med två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor dömas.

6 §.

Förövas brott, som i 2, 3 eller 4 § sägs, av den, som förut begått brott mot något av nämnda lagrum, vare straffet fängelse från och med en månad till och med två år eller straffarbete från och med två månader till och med två år. Äro omständigheterna synnerligen mildrande, må till böter från och med tjugufem till och med tiotusen kronor dömas.

7 §.

Fälles någon till straff för brott, som i 2 § första stycket sägs, eller för brott mot 3 eller 4 §, må domstolen, efter ty skäligt finnes, kunna förplikta gärningsmannen att utgiva, helt eller delvis, i det förstnämnda fallet värdet av taget eller betingat vederlag, vid brott mot 3 § värdet av vara, som på sätt i samma lagrum sägs undanhållits från avyttring, samt vid brott mot 4 § värdet av vara, som gärningsmannen på sätt där omförmåles förvärvat för avyttring.

8 §.

Fortsätter den, som är ställd under åtal för brott, varom i 2, 3, 4 eller 5 § förmåles, samma brott, varde dömd till särskilt ansvar för varje gång stämning delgivits.

9 §.

Livsmedelsnämnd eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnd åligger att ägna synnerlig uppmärksamhet däråt, att brott mot denna lag angivas till åtal.

10 §.

Det åligger allmän åklagare att åtala brott, varom i denna lag förmåles.

Åklagaren äger, för utrönande, huruvida sådant brott blivit begånget, låta verkställa undersökning av salubod, magasin, kontor eller annan lägenhet, där vara, som i 2 § sägs, kan antagas förvarad, så ock taga del av näringsidkares handelsböcker och andra dylika handlingar. Av det, som därvid eller vid övervakning, varom i 5 § förmåles, inhämtats, må icke yppas annat, än som erfordras för avgörande av frågan om åtals anhängiggörande och för åtals utförande.

11 §.

Åklagare åligger att till den, som Konungen jämlikt 5 § bemyndigat meddela sådant förbud, som där omförmåles, eller, därest dylikt bemyndigande icke givits, till jordbruksdepartementet insända ej mindre anmälan om åtal, som åklagaren anhängiggjort för brott mot denna lag, än även utslag, varigenom blivit slutligen dömt angående åtalet.

12 §.

Av böter, som ådömas enligt denna lag, så ock av vad gärningsmannen enligt 7 § förpliktats utgiva, tillfalle *en tredjedel*, dock högst femtusen kronor, åklagaren och återstoden kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 30 april 1918. Förordnande, som avses i 1 §, samt förbud och annan bestämmelse, som enligt 5 § meddelats, skola ej gälla längre än till och med sistnämnda dag. I fråga om sådan under tiden för lagens giltighet begången förseelse, som i lagen avses, skall vad där är stadgat fortfarande gälla.

Stockholm den 13 juni 1917.

Med undersåtlig vörndnad.
